

Spremnost djece vrtićke dobi za prijelaz u prvi razred osnovne škole

Tonkli Legović, Ines

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:442103>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-04-13**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

INES TONKLI LEGOVIĆ

SPREMNOST DJECE VRTIĆKE DOBI ZA PRIJELAZ U PRVI
RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

Završni rad

Pula, veljača 2019. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

INES TONKLI LEGOVIĆ

SPREMNOST DJECE VRTIĆKE DOBI ZA PRIJELAZ U PRVI
RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

Završni rad

JMBAG: 0131059056, izvanredni studij
Studijski smjer: Predškolski odgoj
Predmet: Istraživanje odgoja i obrazovanja
Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Pedagogija
Znanstvena grana: Opća pedagogija

Mentor: doc.dr.sc. Sandra Kadum

Pula, veljača 2019. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD.....	6
2. DJEČJI VRTIĆ I PREDŠKOLA	7
2.1. PREDŠKOLCI	8
3. VJEŠTINE ZA ŠKOLU	10
4. SPREMNOST ZA ŠKOLU.....	11
5. UČITI PRIJE ŠKOLE?.....	14
5.1. IGRE PRIJE ŠKOLE.....	14
6. PRIPREMA ZA ŠKOLU U OBITELJI.....	16
6.1. PRIPREMA RODITELJA	18
7. UPISI U ŠKOLU	21
7.1. RAZLIKE U DOBI DJECE U 1. RAZREDU.....	22
8. RASTANAK OD VRTIĆA I PRVI DANI U ŠKOLI	23
9. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA VEZANO ZA SPREMNOST DJECE VRTIĆKE DOBI ZA PRELAZAK U PRVI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE	24
9.1. ISPITANICI.....	24
9.2. METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA	24
9.3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	24
9.4. INTERVJU S PRVAŠIĆIMA	39
10. ZAKLJUČAK.....	40
11. SAŽETAK	41
12. SUMMARY	42
13. LITERATURA	43

1. UVOD

Polazak u školu jedan je od glavnih događaja u životu svakog djeteta. To je vrijeme mnogih promjena na intelektualnoj i emocionalnoj razini, a za dijete može predstavljati najljepše razdoblje života ili razdoblje koje će pamtiti kao neugodno iskustvo. Na njegovoj je okolini da ga što bolje pripremi za sam prelazak iz dječjeg vrtića u prvi razred osnovne škole. Glavnu ulogu u tom procesu imaju roditelji, odgojitelji te zatim učitelji. Svaki od njih ima važno mjesto u djetetovom životu s mogućnošću prenošenja znanja i iskustava, dok je sve ostalo na djetetu da samo doživi, spozna i nauči.

Polazak u školu znači veliki iskorak iz malog svijeta kuće, igrališta ili vrtića u veliki i stroži svijet škole. Tim činom dolaze nova iskustva i novi izazovi, ne samo za dijete, već i za njegovu okolinu (Likierman, Muter, 2007).

Živimo u svijetu u kojemu realno postoje razlike velike između zadnje godine boravka djeteta u dječjem vrtiću i boravku u prvom razredu osnovne škole. Od djeteta koje je naviklo na konstantnu igru bez ograničenja, na mogućnost nesudjelovanja u aktivnostima, na učestalo kretanje prostorom i sl. očekuje se da u vrlo kratkom roku svlada mogućnost sjedenja na jednom mjestu do 45 minuta, sudjelovanja u svakom zadatku, održavanja koncentracije, poštivanja pravila i sve to uz puno rada i malo igre. Da bi ovladalo tim mogućnostima, dijete treba postupno pripremati na rad, pomoći mu da shvati smisao škole te školu doživi kao pozitivno i lijepo iskustvo.

U ovom radu govori se o pripremi i spremnosti djeteta za školu, o načinima stvaranja boljih uvjeta za što uspješniju prilagodbu, o potrebnim znanjima i vještinama djeteta za savladavanje prepreka. U sklopu ovog rada provedeno je istraživanje među odgojiteljima i učiteljima kako bi se utvrdile razlike u razmišljanjima i iskustvima istih o prelasku djece iz dječjeg vrtića u prvi razred osnovne škole, kao i mišljenje same djece o navedenoj temi.

2. DJEČJI VRTIĆ I PREDŠKOLA

Dječji vrtić je odgojno – obrazovna ustanova čija je namjena odgoj i briga za djecu od treće do šeste godine djetetova života. U vrtiću se sklapaju prva prijateljstva, dijete uči komunicirati i brinuti za sebe i druge, poštivati druge, uči o svijetu oko sebe te se priprema za daljnji život.

Prema najnovijim istraživanjima o utjecaju vrtića na spremnost za školu, došlo je do zaključka da boravak u vrtiću značajno povećava spremnost djeteta za školu. Tijek kognitivnog razvoja u velikoj mjeri ovisi o prirodi i kvaliteti interakcija koje predškolsko dijete ostvaruje sa svojom okolinom. Stoga, prvi preduvjet za pripremu djeteta za školu je osiguravanje predškolskih poticaja. Takvi poticaji, će u djetetu pobuditi unutarnje misaone procese i usmjeravanje pozornosti, razvijanje elementarnih pojmova količine, širinu rječnika, razumijevanje smisla i strukture govora i/ili priče i prijenosa govora u pismo (Čudina – Obradović, 2008).

Iako je u obitelji okruženo svime onime što roditelj smatra da je za dijete važno, u odgojno-obrazovnoj ustanovi, dijete prima upravo one poticaje koji ga pripremaju za školu, od stručno obrazovanih osoba (odgojitelja). Ukoliko dijete nije uključeno u niti jedan oblik odgojno-obrazovnog programa prije škole ipak treba pohađati program predškole.

Program predškole obavezan je program odgojno-obrazovnog rada s djecom koji se provodi u godini prije polaska u osnovnu školu, u trajanju od 250 sati. Program predškole pomaže djetetu razvijati potrebne vještine za školu, stvoriti radne navike i socijalizirati se u skupini vršnjaka. Od velike je pomoći djetetu jer se u krugu svojih vršnjaka priprema za školu i ispunjavanje školskih obaveza. Takav program obavezan je za svu djecu u godini pred polazak u osnovnu školu i dio je sustava odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj (Žena.hr, 2017).

Predškola obuhvaća sadržajno-metodičke promjene primjerene suvremenim potrebama naraštaja predškolske djece. Može se definirati i kao prostor između obiteljskog doma, dječjeg vrtića i osnovne škole, a po značenju nije ni dječji vrtić niti osnovna škola. Predškola polaznicima omogućuje raznovrsne razvojne poticaje, povoljno ozračje, prepoznavanje i prevenciju razvojnih poremećaja, zadovoljava dječje primarne (biološke) potrebe, nastoji da dijete dobije osjećaj sigurnosti i

prihvaćenosti, pruža svakom djetetu prigode i mogućnosti za samoostvarenje i stjecanje povjerenja u sebe, stvaranje pozitivne slike o sebi i svojim mogućnostima te prati razvoj djeteta za poboljšanje kvalitete života djeteta i njemu bližnjih. Od 1973. godine u Hrvatskoj postoji organizirana priprema za školu djece koja nisu pohađala predškolsku ustanovu, tzv. predškola ili "mala škola". Predškola je nastala kao reakcija na uočenu razliku u pripremljenosti prvašića koji su prije polaska u školi boravili u dječjem vrtiću i onih koji nisu pohađali predškolsku ustanovu. Praćenje dječjeg napretka u predškoli započinje dobivanjem prvih informacija od roditelja pri prvim susretima. To su najčešće osnovni podaci o zdravlju i tjelesnom razvoju, mogućim razvojnim zaprekama ili posebnim talentima. Voditelji predškole bilježe važne napomene o sudjelovanju pojedinog djeteta, moguće problema te primjedbe važne za poboljšanje djetetova rada. Osim usvajanja svakodnevnih životnih navika, neposredna priprema za polazak u školu obuhvaća i pojačano usmjeravanje na hotimičnu pažnju, psihomotoričku osposobljenost i koordinaciju pokreta važnih za ovladavanje pisanjem, razlikovanje oblika, sposobnost zapažanja i izdvajanja te dobru orijentaciju u prostoru. Nakon pohađanja predškole, dijete bi trebalo biti pripremljeno za uključivanje u školsku sredinu i prihvaćanje školskih obaveza (Došen-Dobud, 2001).

2.1. PREDŠKOLCI

Razna istraživanja potvrđuju da ključ za formiranje čovjekove ličnosti leži u prvim godinama čovjekova života, točnije, u čitavom predškolskom razdoblju. U tom razdoblju, čovjek/dijete prolazi kroz najburnije i najupadljivije promijene. Iako manje primjetno, dijete se tu razvija ne samo u fizičkom, nego i psihičkom pogledu (Belinova, Jirova, 1981).

U šestoj godini završava preobrazba iz djeteta u malog dječaka ili djevojčicu. Djeca te dobi sposobna su vladati svojim fiziološkim potrebama, govorno se izražavati, vješto se kretati u prostoru i djelovati u njemu, usvajati pojmove i generalizirati ih, logički misliti i zaključivati, shvatiti postupke i uzroke nečijeg djelovanja, usmjeriti pozornost na različite stvari, pojave i događanja te shvatiti pojam vremena (samo za sadašnjost) (Došen-Dobud, 2001).

Šestogodišnjaci imaju razvijen pojam o sebi i svojim mogućnostima, natjecateljski duh i želju da se u nečemu nadmaše vršnjake. U toj dobi često sakupljaju i različite predmete, a predškola nastoji pomoći svakom djetetu individualno da postigne razvojne pomake primjerene svojim mogućnostima koji će ga uspješno pripremiti za polazak u školu (Došen-Dobud, 2001).

3. VJEŠTINE ZA ŠKOLU

Djeca ponavljaju ono što čuju od roditelja i bliže okoline. Mnogo je vrijednije da se kod djece, umjesto ponavljanja, razvija razumno izražavanje. U školi je djeci potrebno da znaju razgovijetno govoriti. Za razvijanje njihovog govora, veoma je korisno pričati djeci priče koje će oni sami ponavljati. Tako se navikavaju da svojim riječima izraze događaj koji ih je u priči zainteresirao. Govor se može razvijati i kroz slike koje su im same po sebi privlačne te ih potiču da ispričaju događaj koji je na slici prikazan. Pitanjima se može navoditi dijete da izražava ono što vidi, kako bi pogodilo smisao radnje na slici ili vezu između prikazanih pojava (Belinova, Jirova, 1981).

Bitnu ulogu imaju i bajke koje se djetetu trebaju prezentirati kao nestvarne, izmišljene. U suprotnome će se dijete osjećati zbunjeno jer će sve izmišljene stvari (poput čudovišta, natprirodnih pojava i lica, anđela i sl.) doživljavati kao stvarnost, a neće biti u stanju poduprijeti ih razumom i čulima. Mlađa djeca nemaju osjećaj za razlikovanje što je stvarnost, što je moguće i što je izmišljeno. No starija djeca, nakon što im je objašnjena razlika između stvarnog i izmišljenog, mogu tu podlogu iskoristiti za razvijanje mašte, stvaranje igara u kojima su uključena izmišljena bića te takvo dijete stvarno uživa u slikama iz fantazije. Razvijena i bogata mašta pomaže djetetu u školskom radu – prilikom vježbanja pisanja, čitanja ili računanja te crtanja i cjelokupnog likovnog izražavanja (Belinova, Jirova, 1981).

Djetetovo pamćenje u predškolskom razdoblju razvija se veoma intenzivno. Dijete najbolje pamti i doživljava ono što ga je zainteresiralo. Tako će svako dijete pamtit nešto drugo. Tu se može pojaviti pamćenje slova na natpisima, nizova riječi koja slijede jedna za drugim i slično. Djetetov interes ne treba kočiti, već ga razvijati, ali i ne prisiljavati dijete na ono što čemu nije doraslo. Osjećaji malog djeteta poprilično utječu na njegovo ponašanje, dok je starije dijete u stanju kontrolirati i savladati svoje emotivne manifestacije. No, svoja emotivna stanja doživljava mnogo dublje i snažnije. Emotivni život djeteta tijesno je povezan s njegovom voljom koja također ima buran razvoj. U toj dobi, dijete počinje shvaćati smisao svojih postupaka i smisao postupaka odraslih. Zbog raznih konfliktnih situacija koje se mogu postaviti pred dijete i roditelje, dijete bi trebalo naviknuti da u nekim situacijama može postupati prema svojoj volji, dok se u nekima mora suzdržati (Belinova, Jirova, 1981).

4. SPREMNOST ZA ŠKOLU

Spremnost za školu je kombinacija raznih vještina koje pridonose školskom uspjehu te uključuju dobro tjelesno zdravlje, socijalnu i emocionalnu zrelost, jezične i komunikacijske vještine, sposobnost rješavanja problema i kreativnog mišljenja i općenito poznavanje svijeta u kojemu živi. Djeca se različito razvijaju i svako dijete ima svoje jače i slabije strane (Ćosić Pregrad, 2008).

Dobre preduvjete za uspješan početak školovanja ima dijete s pozitivnom slikom o sebi, koje se zna zauzeti za sebe, rješavati sukobe, ponositi se uspjehom i podnijeti neuspjeh. Dijete će u okružju u kojem živi steći osobine, sposobnosti i vještine potrebne za uspjeh u školi ako je to okruženje motivirajuće i potiče stjecanje novih iskustava, aktivnosti, radoznalosti i sl. (Žena.hr, 2017).

Pojam spremnosti za školu vrlo je složen, promjenjiv i ne može se promatrati odvojeno od društvenog i školskog konteksta. Za dijete koje je spremno za školu znači da neće imati poteškoća u prilagođavanju zadacima škole, da će dobro napredovati u učenju i moći pokazati rezultate tog napretka te da će bez problema zadovoljiti kriterije učitelja/ice. Postoje razne zablude da su djeca spremna za školu kada mogu mirno sjediti i slušati, da djeca koja nisu spremna za školu niti ne mogu u školu; da je spremnost osobina djeteta ili posljedica spontanog sazrijevanja, no i svakodnevna opažanja i istraživanja pokazuju da pripremljenost ne ovisi niti o dobi, niti o vremenu, već o djetetovoj aktivnosti i aktivnosti djetetove okoline (Čudina – Obradović, 2008).

Veliku ulogu u spremnosti djeteta ima majka ili roditelj koji su motivirani da neposredno rade s djetetom, no to može biti i smetnja djetetu kojemu će kasnije biti teško išta napraviti sam. Djeca zapravo postaju spremna za školu kada su tijekom nekoliko godina unaprijed izložena utjecaju različitih stabilnih odraslih osoba, koje su s njima emocionalno povezane. Kada je dom u kojem obitavaju siguran i predvidiv, organiziran prema ustaljenim postupcima i s istim ritmom izmjena aktivnosti. Važno je da se druže sa zrelim vršnjacima te da su okružena materijalom i priborom koji potiče njihovu radoznalost (Čudina – Obradović, 2008).

"Najprimjereniji postupci pripremanja za školu jesu zato razgovor s djetetom, čitanje s djetetom, odgovaranje na djetetova pitanja i upozoravanje na višestrukost odgovora,

upozoravanje na količine i odnose količina, sustavno širenje djetetova rječnika i stvaranje prilika za upoznavanje novih i raznolikih sadržaja, doživljaja i osjetnih modaliteta." (Čudina-Obradović, 2008:294)

Rezultati testova i procjena stručnih suradnika u dječjem vrtiću (psiholog i logoped, zdravstveni voditelj i pedagog) imaju bitnu ulogu u procjenjivanju psihofizičke pripremljenosti djeteta za školu. Neophodni su i podaci koji se dobivaju procjenama i opservacijama odgajatelja koji svakodnevno borave s djecom. Oni mogu prepoznati nekolicinu značajnih karakteristika koje se jedino i mogu percipirati trajnim boravkom s djecom (Sindik, 2009).

Zanimljiva su i mišljenja samih učitelja i odgojitelja koji imaju vlastite odgovore na pojam *spremnosti djeteta za školu*. U provedenom istraživanju (pogledati stranicu 24), neki od učitelja su naveli sljedeće:

"Dijete je spremno za školu kada mu je dosadno u vrtiću i kada se osjeća spremnim da zakorači na novu stepenicu, kada ima želju da nauči nešto novo i kada počne postavljati pitanja vezana uz slova i brojeve."

"Dijete je spremno za školu kad je emocionalno uravnoteženo i spremno učiti i prihvaćati sugestije. Dijete mora znati da će ponekad pogriješiti i da će biti opomenuto."

Odgajitelji se u većini slažu da je najbitnija emocionalna zrelost kako bi dijete bilo spremno za školu, no navode i sljedeće:

"Dijete je spremno za školu kada samostalno zna zavezati cipele, kada zna svoje ime, prezime, adresu i broj telefona roditelja."

"Dijete je spremno za školu kada su dobro razvijene predčitalačke, predmatematičke vještine, grafomotorika, kada dijete dovoljno samostalno vodi brigu o higijeni svojeg tijela, a socioemocionalna zrelost je u skladu s dobi."

"Dijete je spremno za školu onda kada se raduje polasku u školu, novim iskustvima, novim prijateljima."

"Dijete je spremno za školu kada dobro kontrolira svoje emocije, podnosi neuspjeh, verbalizira osjećaje, rješava probleme riječima, ima dobro razvijenu pažnju i koncentraciju."

"Dijete je spremno za školu kada usvoji modele ponašanja u društvu, kada može samostalno brinuti o sebi (svlačenje, oblačenje, higijena, hranjenje), kada zna osnovne informacije o svojoj bližoj okolini (obitelji, prijateljima), kada svlada prostorne odnose, suprotnosti, kada mu je govor razumljiv, kada je u mogućnosti stvarati pozitivne odnose s vršnjacima i odraslima, kada je spremno slijediti pravila, kada razumije zadatak koji je predviđen za njegovu dob."

5. UČITI PRIJE ŠKOLE?

Često se postavlja pitanje: "Trebaju li djeca prije škole znati čitati i pisati?" Točnog odgovora nema, no navodi se da dijete najbolje uči i pamti prema interesu, iz vlastite okoline, odgovaranjem roditelja na njegova pitanja (npr. Koji su to brojevi na registracijskoj tablici? Što piše na ovom znaku?). Dijete nikako ne bi trebalo "tjerati" da napamet uči abecedu ili brojeve ponavljajući za odraslom osobom. Usprkos tome, dijete treba naučiti da je učenje neophodan sastavni dio njegove pripreme za školu. Odrasli, svojim savjetima, uputstvima, primjerima, vođenjem, olakšavaju djetetu da savlada pojedine zadatke, a dijete se tako lakše razvija i sazrijeva. Učenje svakako usavršava djetetove reakcije na stvarnost, produbljava nivo njegovih psihičkih procesa i potiče njegovu psihu na druge složenije i teže aktivnosti. Učenjem budućeg učenika svjesno potičemo i usmjeravamo njegov psihički razvoj, ali ne smijemo zaboraviti da sadržaj učenja mora biti ono što odgovara njegovim mogućnostima. To su najprije kulturne i higijenske navike, samostalno oblačenje i briga za svoje stvari, sposobnost bistrog i pravilnog promatranja okoline, osobina predmeta i njihovim međusobnih odnosa, pravilno izgovaranje glasova, suvislo razgovijetno izražavanje, razlikovanje boja, umijeće samostalnog pričanja i izražavanja o poznatim stvarima i situacijama (Belinova, Jirova, 1981).

5.1. IGRE PRIJE ŠKOLE

Najlakše se uči kroz igru. Dijete kroz igru uči shvaćanje niza odnosa, klasificira i razvrstava svoja iskustva i saznanja, uči ih obilježiti riječima. Igra je za predškolski uzrast jedno od osnovnih sredstava učenja u širem smislu riječi. Potrebno je da roditelj dječju igru dobro poznaje kako bi znao stvoriti potrebne i pravilne uvjete i dopuniti je odgovarajućim igračkama koja su neizbježna dopuna dječje igre. Djecu najčešće privlače igračke koje može upotrebljavati u različitim vrstama igara, nepotrebno je koristiti skupe igračke. Treba odabrati igračke koje omogućavaju razne kombinacije, približavaju djeci rad odraslih i pružaju mogućnost za oponašanje raznovrsnih ljudskih aktivnosti. Posebnu vrijednost imaju i igračke koje je dijete samo izradilo. Ne smije se zaboraviti da igračka za dijete predstavlja prvi radni predmet (Belinova, Jirova, 1981).

Igra je sredstvo i način stjecanja znanja tijekom ranog djetinjstva koju možemo promatrati s raznih aspekata važnih za razvoj djeteta i razvoj raznih vještina. Čim se spomene igra, to odmah djeci zvuči zabavno, ali ta igra donosi i praktičnu korist. Dijete kroz igru usvaja razne fizičke, kreativne, socijalne i obrazovne vještine. Poticanjem djeteta na igru pridonosi se njegovoj pripremi za školu (Likierman, Muter, 2007).

Igre se mogu podijeliti u nekoliko kategorija. Jedna od njih je simbolička igra u kojoj je samo dijete jedini materijal i ono koristi samo sebe ili dijelove svojega tijela da bude nešto te simbolička igra materijalima gdje dijete koristi materijale za nešto drugo od onoga što predstavljanju. Igra može biti i nedoslovna igra materijalima gdje dijete koristi materijal za ono čemu nije namijenjen. Takva igra naziva se i *djelomična igra* jer se materijal ne koristi na prikladan način. Doslovna ili *prikladna igra* materijalima predstavlja slučaj kad materijal stvarno služi onome čemu je i namijenjen (Likierman, Muter, 2007).

U provedenom istraživanju (pogledati stranicu 24) odgojiteljice i učiteljice navele su nekoliko primjera igara koje roditelji mogu igrati s djecom prije upisa u prvi razred škole.

- Skakanje, preskakivanje, trčanje, igre s loptom
- Školica
- Čovječe ne ljuti se, memory, domino i ostale društvene igre s pravilima
- Društvene igre s kockom i prebrojavanjem
- Vidim u sobi nešto npr. plave boje
- Rastavljanje riječi na slogove
- "Na slovo na slovo", "Kaladont"
- Igre s rimama
- Pisanje brojeva i slova u kinetičkom pijesku
- Izrada brojeva i slova od žice i vune

6. PRIPREMA ZA ŠKOLU U OBITELJI

Priprema djeteta za školu dugotrajan je proces. Želja svih roditelja je da dijete dobro uči, da se kasnije uspješno uključi u društvo te da se afirmira u životu. Priprema djeteta za školu ne znači naučiti dijete svemu što bi zapravo trebalo naučiti u školi, već se pažnja treba posvetiti na jačanje djetetova zdravlja, razvijanje njegove fizičke spremnosti, proširenje dječjeg govora i saznanja, a neophodan i sastavni dio priprema je izgrađivanje osnovnih navika samoposluživanja (Belinova, Jirova, 1981).

Djetetu treba stvoriti odgovarajuću sredinu za učenje, osigurati mu vlastiti kutak gdje će moći izvršavati svoje obaveze, neometano i u miru. Od velike je koristi ako roditelj izabere određeno vrijeme u koje će "raditi" s djetetom, odnosno pomoći mu u obavezama. Bitno je da oba roditelja jednako sudjeluju u interesu za školu, pregledavaju zadaću te razgovaraju o događajima iz škole. Tako će dijete brže shvatiti da odrasli njegovu pripremu za školu smatraju važnom aktivnošću te će je i samo takvom smatrati (Belinova, Jirova, 1981).

Od ostalih priprema, treba voditi brigu o djetetovim fizičkom, psihičkom, socijalnom i radnom odgoju. Djetetu je potrebna redovitost i odgovarajući san, jelo te boravak vani. Ono bi trebalo razviti i osnovne higijenske navike, a odlazak u krevet na vrijeme trebalo bi poštivati svakodnevno. Ako se dijete navikne na redovito vrijeme spavanja u predškolskom razdoblju, to će biti za njega prednost kada pođe u školu i bude moralo na vrijeme ustajati. Ako je dijete naspavano, ono je spremno na nove izazove. Uz san, treba mu osigurati i zdravu prehranu te svakodnevni izlazak i boravak na otvorenome ili bavljenje nekom aktivnošću (Belinova, Jirova, 1981).

"Zapamtite da su sunce, čisti zrak i voda najbolja sredstva za jačanje dječjeg organizma i za stvaranje otpornosti protiv bolesti." (Belinova, Jirova, 1981:58)

Od obitelji se očekuje da pazi i na djetetovo držanje tijela u stojećem i sjedećem položaju. Pravilno držanje tijela ima i fizički i psihički značaj, izražava djetetovu samouvjerenost i doprinosi njegovom dobrom raspoloženju. Osim leđnih mišića, kod djeteta treba razvijati i uvježbavati sitne mišiće ruku. Za njihovo uvježbavanje u velikoj mjeri služe razni domaći poslovi prilikom kojih dijete hvata, donosi i spušta sitnije predmete različitih oblika ili na drugi način s njima barata: prilikom brisanja prašine, pribora za jelo, brisanja suđa i slično. Obitelj također mora djetetu pružiti

uzor u održavanju higijene. Temeljito pranje prije spavanja, pranje zuba ujutro i navečer, pranje ruku poslije obavljanja nužde i prije svakog jela, trebalo bi za šestogodišnje dijete biti nešto što se podrazumijeva i na što ga roditelji više ne trebaju opominjati. Za pripremu sa zdravstvene strane, roditelj treba biti otvoren i iskren prema stručnjacima, doktorima, psiholozima, logopedima i pedagogima u vrtiću i školi ili izvan njih. Zataškavanje ili prešućivanje djetetovih ozbiljnih nedostataka donosi samo teškoće samome djetetu. Još jedna od bitnih stavki vezanih uz fizičko stanje djeteta je osvještavanje fizioloških potreba djeteta. Smatra se bitnim naučiti dijete da sve potrebe "koje treba izbaciti" obavi prije početka nastave kako ga to ne bi ometalo na nastavi (Belinova, Jirova, 1981).

Ukoliko dijete ima poteškoća s odlaskom na toalet, važno je o tome obavijestiti učitelja i stručnu službu škole.

Kod psihičke pripreme djeteta za školu, kod djeteta treba svestrano razvijati opažanje i promatranje koje se može omogućiti pomoću postavljanja odgovarajućih pitanja ili igrom. Sastavni dio intelektualne pripreme je i razvijanje govora. To ne podrazumijeva ništa drugo, nego da se vrijeme u društvu s djetetom provodi i koristi kroz razgovor. Samim boravkom uz svakodnevne radnje roditelja, dijete uočava i uči kretati se, ponašati u skladu sa situacijom i reagirati na pravilan način (Belinova, Jirova, 1981).

"Ono što je za odrasle prirodno, za dijete predstavlja veliko otkriće!...Emocionalno djelovanje prirode, života okoline i svi dostupni umjetnički doživljaji, ne samo što obogaćuju djetetovo znanje nego u djetetu razvijaju sposobnost za doživljavanje ljepote." (Belinova, Jirova, 1981:61)

Najčešće pogreške roditelja i obiteljske zajednice je da dijete za školu priprema koncentrirajući se na uvježbavanje brojčanog niza i abecede te tako pogrešno nauče djecu da čitaju ili pišu neka slova, dok bi se najveća pozornost trebala pridati osnovnim sposobnostima. Dijete će se samo osjećati nelagodno ako se u školskom društvu ustanovi kako se ne zna sam obući, obuti, zavezati vezice, obrisati nos ili držati svoje stvari u redu. Također, trebalo bi znati i lijepo pozdraviti, zamoliti i zahvaliti se, ne upadati odraslima u riječ te se služiti priborom za jelo, priborom za školu i slično. Učenjem tih navika, utažuje se i njegova želju za likovnim

izražavanjem, ako mu se osigura pribor poput papira, olovaka, bojica, tempera, plastelina i ostalog pribora (Belinova, Jirova, 1981).

Iako od roditelja iziskuje veliko strpljenje i vremensko opterećenje, za djetetovu budućnost važno je da usvoji ove vještine i radne navike. Naravno da bi se uštedjelo na vremenu kad bi mama dijete umila ili obukla, pospremila razbacane igračke umjesto njega, no, vještina kod djeteta razvija se upravo svakodnevnim vježbanjem. Prilikom početničkih poteškoća, dijete se ne smije obeshrabrivati ukazivanjem na njegovu nespretnost, nego mu uvijek mirno ponovo pokazati kako da postupi pri nekoj od tih radnji i bodriti ga prilikom svakog, i najmanjeg uspjeha. Glavno je da dijete vidi da odrasli posvećuju pažnju njegovom radu (Belinova, Jirova, 1981).

6.1. PRIPREMA RODITELJA

Roditelji mogu na mnogo načina pomoći djetetu kako bi razvili neke socijalne i emocionalne vještine. Bez obzira na to što se dogodi, djeci treba dati do znanja da će oni i dalje brinuti o njima i voljeti ih. Djeca brže rastu i razvijaju se ako dobivaju puno ljubavi, pažnje, zagrljaja, ohrabrenja, držanja u krilu i slično. Takva će djeca biti puno sigurnija u sebe i imat će bolju sliku o sebi. Djeca često oponašaju roditelje pa treba uzeti u obzir da će djeca roditelja, koji vode brigu o sebi, redovito se baviti tjelesnim aktivnostima, iskazuju poštovanje prema drugima najvjerojatnije usvojiti slične vrijednosti. Stoga, roditelj djetetu treba biti i uzor i podrška. Dijete treba pohvaliti, pokazati mu ponos, ohrabriti njegovu znatiželju, razgovarati s njime o vrtiću i školi, izraziti uzbuđenje povodom polaska u školu i pričati o zanimljivim stvarima koje će naučiti u školi (Ćosić Pregrad, 2008).

Prije početka škole, roditelj može s djetetom prošetati oko škole, pokazati mu školu iznutra i izvana, zadržati se na školskom igralištu. Djeca često, tek pri upisu ostvare prvi kontakt sa školom te već od prvog dana treba kod njega razvijati pozitivne stavove prema školi i učitelju. Roditelj bi također trebao dijete uključiti u sve aktivnosti oko nabave i pripreme školskog pribora i knjiga, odrediti prostor za rad i učenje, no ipak odrediti pravila vezana za učenje i školske obaveze (Ćosić Pregrad, 2008).

U provedenom istraživanju (pogledati stranicu 24) učitelji i odgojitelji su priupitani o tome što roditelji trebaju znati prije djetetova polaska u školu.

Odgojitelji su se izjasnili na sljedeći način:

"Roditelji trebaju dobro poznavati svoje dijete, znati njegove socijalne osobnosti, kakva mu je koncentracija, pamćenje, motoričke sposobnosti te ukoliko nešto od toga djetetu ne ide od ruke, najbolje u suradnji s učiteljem u školi zajedno raditi na tome da se otklone prepreke za daljnji razvoj.

"Trebali bi znati da priprema za školu počinje od jaslica, a ne od predškole. Trebaju znati da nije priprema za školu učenje slova i brojeva. Trebaju se više koncentrirati na socioemocionalni razvoj djeteta. Djeca se danas ne znaju nositi s vlastitim emocijama."

"Roditelji trebaju znati da škola nije vrtić! Učiteljice se tamo neće baviti nekim stvarima koje oni ne stignu te ostavljaju odgojiteljima da obave s djecom."

"Roditelji trebaju znati što je točno priprema za školu te da djetetu ne stvaraju pritisak oko onoga što učitelji trebaju odraditi."

"Roditelji trebaju znati da dijete neće sve naučiti u školi. Predznanje o svijetu oko sebe dijete treba dobiti od roditelja i bliže obitelji. Isto tako treba poticati razvoj samostalnosti i samopouzdanja kako bi dijete moglo bolje napredovati."

Učitelji su se također našli odgovornima da prenesu svoja iskustva o tome što bi roditelji trebali znati prije upisa djeteta u prvi razred osnovne škole:

"Roditelji bi trebali biti informirani o očekivanjima učitelja koja se odnose na dijete da bi se što bolje prilagodilo na školu i školske obaveze."

"Roditelji bi trebali biti svjesni da pisanje učenikovih zadaća ne pomaže učeniku, da svoja očekivanja prema djetetu postave realno."

"Roditelji trebaju znati da su oni ogledalo djeteta te da djeca prenose razgovore iz kuće u školu."

"Roditelji trebaju biti svjesni da će djetetu morati svaki dan tijekom prva dva razreda osnovne škole pomagati i provjeravati rad te redovito raditi s njime. Također, da se ne oslanjaju samo na produženi boravak ako ga dijete pohađa."

"Roditelji trebaju znati da su oni roditelji i da je njihova uloga u djetetovu rastu i razvoju najvažnija, a tek onda nakon njih tu ulogu preuzimaju i dijele škola, odnosno učitelji i ostali (treneri, vršnjaci)."

"Roditelji bi trebali znati da djeca ne moraju znati čitati i pisati, zbrajati i oduzimati, ali da trebaju biti samostalni u pospremanju svog radnog stola, da moraju biti odgovorni prema svojim obavezama, da samostalno pišu zadaće, da poštuju pravila i imaju koncentraciju da se mogu nekoliko minuta usmjeriti na zadatak."

"Roditelji ne smiju zaboraviti da su i oni sami bili prvašići. Moraju naučiti svoju djecu da prihvate da nije sve lako i jednostavno te da se moraju truditi, a ne odustajati čim naiđu na poteškoće."

"Roditelji ne bi trebali uspoređivati svoju djecu u odnosu na ostalu jer svako dijete napreduje svojim tempom i ritmom."

"Roditelji nikada ne bi smjeli ispred djeteta raspravljati o učiteljici ili drugim učenicima jer tada nesvjesno formiraju mišljenje djeteta."

Neki od savjeta samih učenika 1. razreda osnovne škole (pogledati istraživanje na stranici 39) koje bi poručili roditeljima prvašića su:

"Kažite djeci da budu poslušni i da se ne glupiraju te da budu poslušni učiteljici."

"Recite djeci da više uče i redovito pišu zadaću."

"Pomozite djeci oko škole."

"Naučite djecu kako se ponašati u školi."

"Nemojte da vaše dijete kasni u školu."

7. UPISI U ŠKOLU

Prema Obiteljskom zakonu, (<https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>) Članku 96., roditelji su dužni brinuti se o redovitom obveznom školovanju djeteta, što podrazumijeva upis u prvi razred osnovne škole. Ukoliko je dijete do 1. travnja tekuće godine navršilo šest godina, roditelj/skrbnik ga je dužan upisati u školu. Prije upisa, dijete mora proći pregled kojim će stručno povjerenstvo utvrditi njegovo psihofizičko stanje i realnu spremnost djeteta za školu (Središnji državni portal, 2018).

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta 2014. godine propisalo je *Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sustavu stručnih povjerenstava* (<http://www.propisi.hr/print.php?id=7236>) u kojemu navodi sljedeće: Stručno povjerenstvo škole, kojeg čine nadležni školski liječnik – specijalist školske medicine, stručni suradnici zaposleni u školi (pedagog i/ili psiholog i/ili stručnjak edukator-rehabilitator i/ili stručni suradnik logoped i/ili stručni suradnik socijalni pedagog), učitelj razredne nastave te učitelj hrvatskog jezika, provodi utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta zbog redovitog upisa u prvi razred osnovne škole. Taj postupak provodi se u osnovnoj školi kojoj dijete pripada prema upisnom području u razdoblju od 31. ožujka do 15. lipnja, a roditelj/skrbnik/staratelj djeteta treba putem medija, oglasnih ploča odgojno-obrazovnih i zdravstvenih ustanova biti obaviješten o rasporedu utvrđivanja psihofizičkog stanja djece. Liječnički pregled djeteta treba obaviti u zdravstvenoj ustanovi. Pri razgovoru s djetetom, svaki član Stručnog povjerenstva škole mora poštovati prava i interese djeteta. Nakon završenog postupka procjene, provodi se i razgovor s roditeljima koji imaju pravo uvida u mišljenje i prijedlog svakog člana Stručnog povjerenstva škole, a također će biti obaviješteni o svemu navedenome putem e-pošte ili pisanim putem.

Za dijete koje je nešto mlađe te do 31. ožujka tekuće godine nema navršenih šest godina, može se podnijeti pisani zahtjev uredu državne uprave nadležnom za obrazovanje, odnosno Gradskom uredu Grada Zagreba nadležnom za poslove obrazovanja. Osim zahtjeva treba dostaviti i mišljenje stručnog tima predškolske ustanove o psihofizičkom stanju djeteta, ako je dijete pohađalo dječji vrtić. Ako se pak utvrdi da dijete nije postiglo stupanj zrelosti potreban za praćenje i izvršavanje školskih obaveza, stručno povjerenstvo može predložiti odgodu upisa. Također, roditelj sam može podnijeti zahtjev za odgodu upisa djeteta u školu, ako dijete ima

teškoće u razvoju. Stručno povjerenstvo najčešće daje odgodu ako utvrdi da bi odgoda pozitivno utjecala na djetetov psihofizički razvoj te ako se dijete početkom nastave nalazi na liječenju ili rehabilitaciji u zdravstvenoj ustanovi u trajanju duljem od mjesec dana (Središnji državni portal, 2018).

7.1. RAZLIKE U DOBI DJECE U 1. RAZREDU

Kroz razna provedena istraživanja pokazalo se kako se često odgađa upis djece u prvi razred osnovne škole kako bi se djetetu "poklonilo vrijeme" i produžilo bezbrižno djetinjstvo. Najčešće se odgađaju i ona djeca koja žive u nepoticačnoj okolini, no ta im okolina ionako neće povećati pripremljenost. Tako se može dogoditi da se djeca u istom razredu razlikuju i do 15 mjeseci starosti. Te se razlike mogu odraziti na uspješnost djece (Čudina – Obradović, 2008).

U provedenom istraživanju (pogledati stranicu 25), odgojitelji i učitelji su se složili da je za dijete bolje da krene u školu s navršениh 7 godina života. Kod odgojiteljica, njih čak 48% se uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom, dok se njih 24,7% u potpunosti slaže. 17,3% nema određenog mišljenja o tome, a tek 9,4% se uglavnom ne slaže. 37,3% učiteljica se uglavnom slaže i 28,2% se u cjelosti slaže. 12,7% nema određenog mišljenja, a sveukupno 21,9% se ne slaže s tvrdnjom da bi dijete trebalo upisati prvi razred s navršениh 7 godina života.

"Izrazito je bitno da se djeca ne upisuju prije vremena u školu s izlikom da je dijete jako pametno. Godina dana u dječjem životu je velika stvar i ne smijemo im oduzeti godinu igre, emocionalnog i socijalnog razvoja!" – komentar je jedne učiteljice.

8. RASTANAK OD VRTIĆA I PRVI DANI U ŠKOLI

Odvajanje od vrtićkih prijatelja i odgojiteljice iz vrtića predstavlja svojevrsan gubitak za dijete izazvan prirodnim procesom odrastanja. Iako je polazak u školu kod većine djece i roditelja popraćen uzbuđenjem i veseljem, važno je s djetetom razgovarati o promjenama koje će uslijediti te što će se sve događati u nadolazećem razdoblju. Djetetu treba pomoći da pronađe način kako se oprostiti od prijatelja koje je steklo u vrtiću, a neće ih više vidati u školi ili susjedstvu (Ćosić Pregrad, 2008).

Dan kada dijete prvi put prekorači prag škole i postane đak, ostaje trajno u njegovom sjećanju, ali i u sjećanju njegovih roditelja. Polazak u prvi razred zaista znači bitnu promjenu i njihovom dotadašnjem načinu života (Belinova, Jirova, 1981).

U prvim danima školske godine održava se i prvi roditeljski sastanak za roditelje prvašića. Od neznatne je važnosti za roditelje da prisustvuju tom sastanku, najmanje jedan roditelj ili skrbnik. Tamo će saznati što se od djeteta traži, u čemu mogu pomoći, a u čemu da pomognu djetetu da se osamostali, kako da najbolje uspostave dnevni režim te mnogo drugih dobrih savjeta. Učitelji tada roditeljima savjetuju koji školski pribor treba nabaviti djeci, stoga nije potrebno ništa kupovati unaprijed (Belinova, Jirova, 1981).

Dijete će u prvim danima škole neće odmah učiti čitati i pisati, već će učiti kako da postupa sa školskim priborom, posloži svoje stvari, stavi stvari u torbu, prepozna koja knjiga pripada kojem predmetu, za što se što koristi, kako se zovu ostali đaci prvaci, kako se kretati školom i slično.

U istraživanju koje je provedeno (pogledati stranicu 39), većina prvašića kaže da im je prvog dana škole bilo *lijepo, odlično i super* dok ih tek nekolicina priznaje da su se ipak bojali. Svatko već ima svoj omiljeni predmet ili razlog zašto im je u školi lijepo. Djeci koja tek upisuju prvi razred osnovne škole poručuju da se ne trebaju bojati, da budu u školi dobri, da puno uče, slušaju učiteljicu, ali najvažnije od svega – da uživaju.

9. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA VEZANO ZA SPREMNOST DJECE VRTIČKE DOBI ZA PRELAZAK U PRVI RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi razlike ili sličnosti u mišljenjima i iskustvima učitelja i odgajatelja na području Republike Hrvatske vezana uz spremnost djece vrtićke dobi za prelazak u prvi razred osnovne škole te utvrditi razlike u samom odgojno – obrazovnom sustavu između dječjih vrtića i osnovnih škola. Bitnim se smatraju i mišljenja djece koja su najvažniji sudionici odgojno – obrazovnog sustava.

9.1. ISPITANICI

Uzorak u ovom istraživanju čini 110 učiteljica te 150 odgojiteljica na području Republike Hrvatske. U istraživanju je također sudjelovalo 19-ero učenika 1. razreda osnovne škole (6-7 godina).

Tablica 1. – Ukupan broj ispitanika

Učitelji	110
Odgajatelji	150
Prvašići	19
Ukupno	279

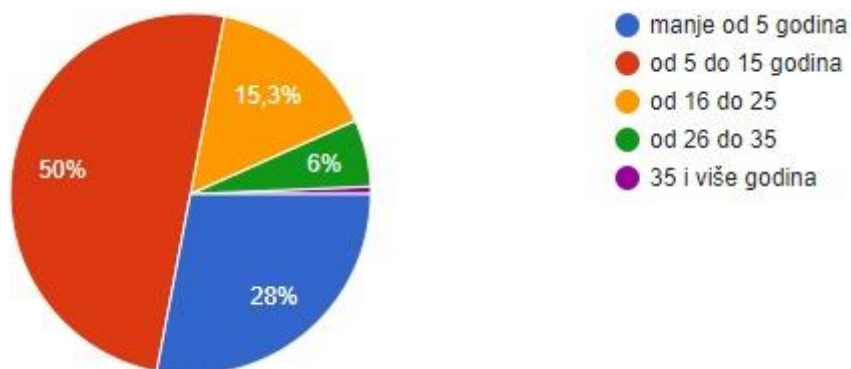
9.2. METODA PRIKUPLJANJA PODATAKA

Podatci ovog istraživanja prikupljeni su putem anketnih listića za učitelje i odgojitelje te obavljenim intervjuom s učenicima u školi.

9.3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

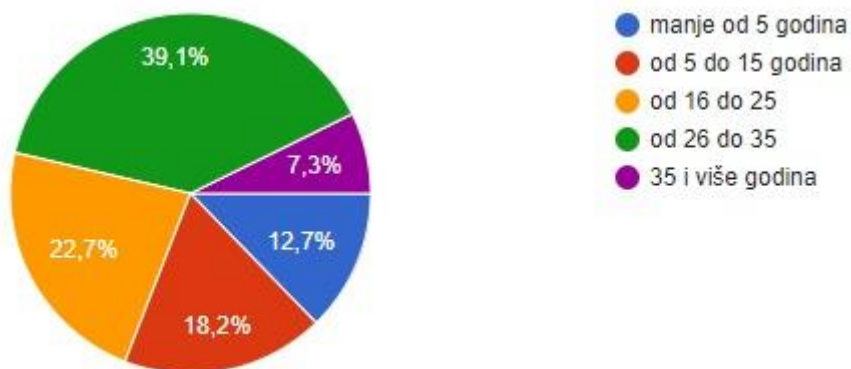
Učitelji i odgojitelji u svrhu ovog istraživanja popunjavali su anketni listić koji se sastojao od 20-ak pitanja vezanih uz spremnost djece vrtićke dobi za prelazak u prvi razred osnovne škole. Prvi dio anketnog listića sastojao se od pitanja višestrukog odgovora dok je drugi dio ankete ostavljao prostor za samostalan odgovor. Svi sudionici su bile žene. Od ukupno 150 odgojiteljica, njih 28% ima manje od 5 godina radnog iskustva, 50% ima od 5 do 15 godina radnog iskustva, 15,3% ima od 16 do 25 godina radnog iskustva, 6% ima od 26 do 35 godina radnog iskustva, a samo 0,7% ima više od 35 godina radnog iskustva.

Grafikon 1. – Prikaz radnog staža odgojiteljica

Od ukupno 110 učiteljica, njih 12,7% ima manje od 5 godina radnog iskustva, 18,2% ima od 5 do 15 godina radnog iskustva, 22,7% ima od 16 do 25 godina radnog iskustva, 39,1% ima od 26 do 35 godina radnog iskustva, a čak 7,3 % ima više od 35 godina radnog iskustva.

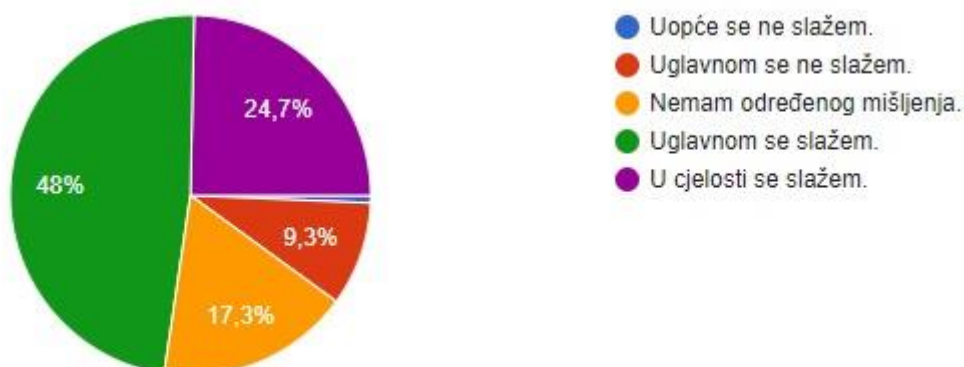
Grafikon 2. – Prikaz radnog staža učiteljica

U nastavku, odgojiteljice i učiteljice su metodom višestrukog odgovora odabirale mogući odgovor s obzirom na njihovo slaganje ili neslaganje s navedenim tvrdnjama.

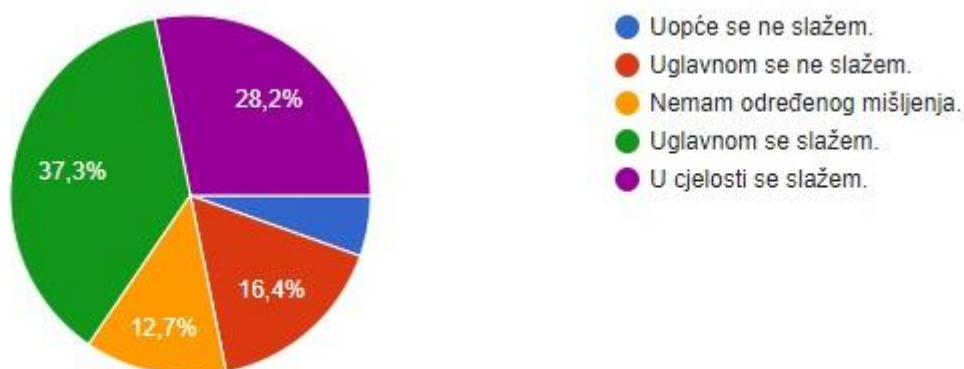
Odgojiteljice se u najvećem broju uglavnom slažu s tvrdnjom da bi dijete trebalo upisati prvi razred s navršenih 7 godina, njih čak 48% dok se njih 24,7% u potpunosti slaže. 17,3% nema određenog mišljenja o tome, a tek 9,4% se uglavnom ne slaže.

Grafikon 3. – Dijete (ne)bi trebalo upisti prvi razred s navršenih 7 godina prema mišljenju odgojiteljica

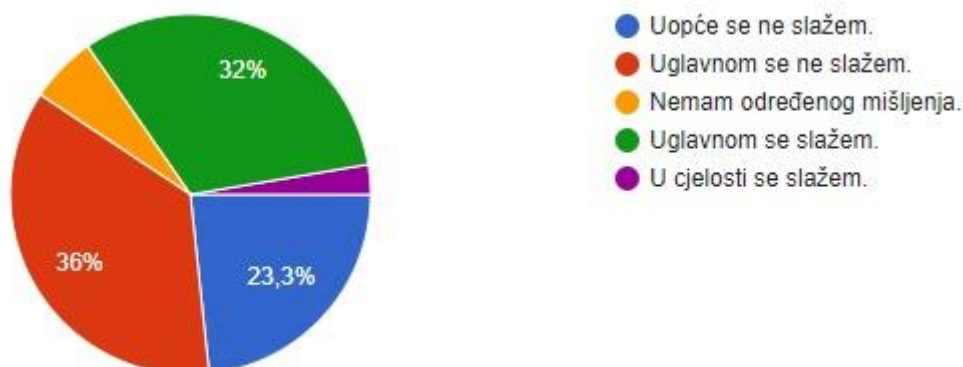
Učiteljice se također u velikom broju slažu s tvrdnjom da bi dijete trebalo upisati prvi razred s navršenih 7 godina. 37,3% se uglavnom slaže i 28,2% se u cjelosti slaže. 12,7% nema određenog mišljenja, a sveukupno 21,9% se ne slaže da bi dijete trebalo upisati prvi razred s navršenih 7 godina života.

Grafikon 4.- Dijete (ne) bi trebalo upisti prvi razred s navršenih 7 godina prema mišljenju učiteljica

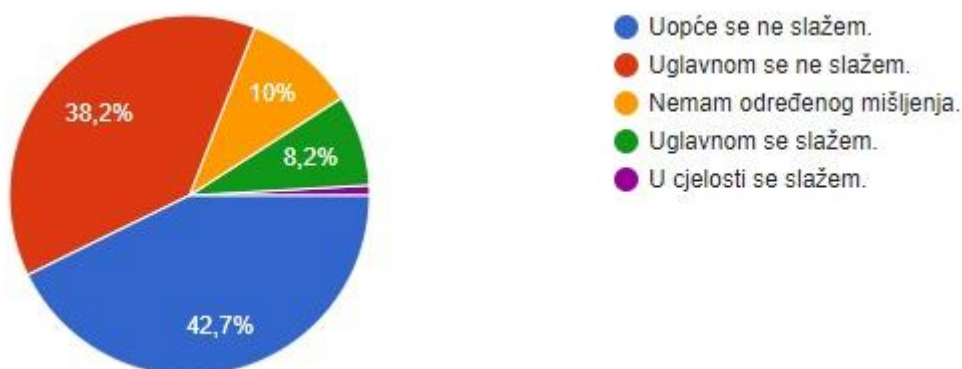
Odgojiteljice se oko pitanja "bi li djeca prilikom upisa u prvi razred trebala znati čitati velika tiskana slova" pomalo dvoje. 36% odgojiteljica se uglavnom ne slažu s navedenom tvrdnjom i 23,3% se uopće ne slaže, dok 32% odgojiteljica koje se uglavnom slažu i još 2,7% koje se u potpunosti slažu, čini ukupno 34,7% odgojiteljica koje smatraju da djeca prije prvog razreda trebaju znati čitati velika tiskana slova. Tek 6% nema određenog mišljenja.

Grafikon 5. – Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati čitati velika tiskana slova prema mišljenju odgojiteljica

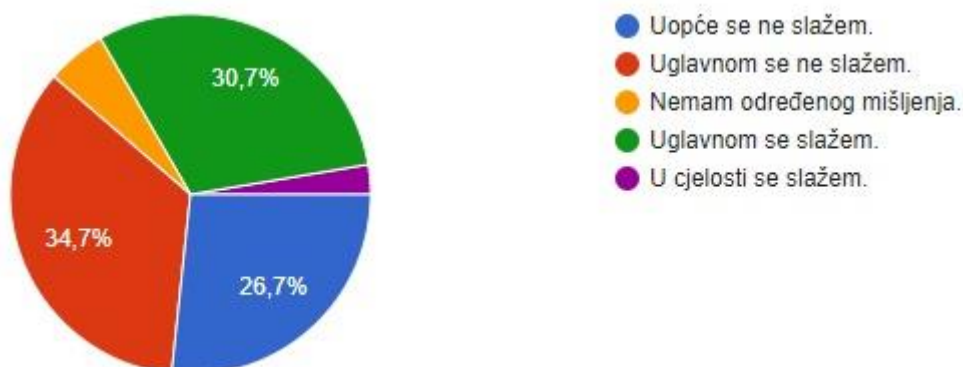
Učiteljice su pri ovom pitanju odlučnije oko ne slaganja s tvrdnjom da bi djeca prilikom upisa u prvi razred trebala znati čitati velika tiskana slova. Čak 42,7% učiteljica se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom, a podupiru ih još 38,2% koje se uglavnom ne slažu. Ukupno 9,1% se slaže s navedenom tvrdnjom, a 10% nema određenog mišljenja.

Grafikon 6. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati čitati velika tiskana slova prema mišljenju učiteljica

Slična situacija kod odgojiteljica iz prethodnog pitanja javlja se i pri tvrdnji da bi djeca prilikom upisa u prvi razred trebala znati pisati velika tiskana slova. Sveukupno 61,4% odgojiteljica smatra da djeca prilikom upisa u prvi razred ne trebaju znati pisati velika tiskana slova, dok sveukupno 33,4% ipak smatra da trebaju znati. 5,3% nema određenog mišljenja.

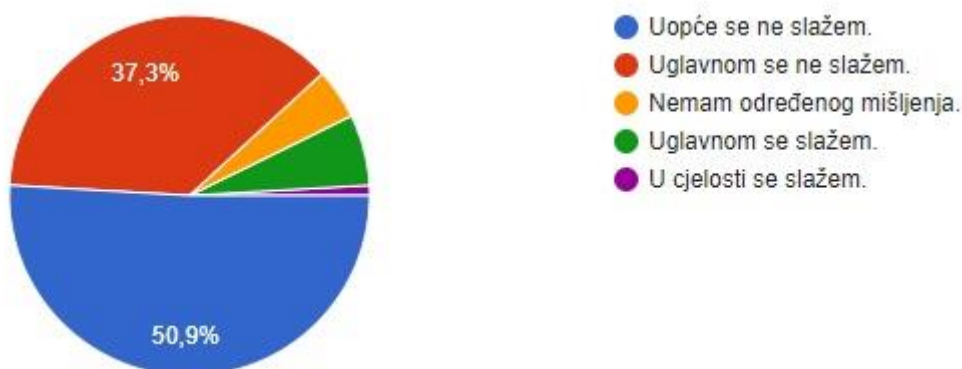
Grafikon 7. – Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati pisati velika tiskana slova prema mišljenju odgojiteljica

Učiteljice se u ovoj tvrdnji definitivno ne slažu s navedenim. Sveukupno 88,2% smatra da djeca prilikom pisa u prvi razred ne trebaju znati pisati velika tiskana slova. Tek 8,3% se slaže s navedenom tvrdnjom, a 4,5% nema određenog mišljenja.

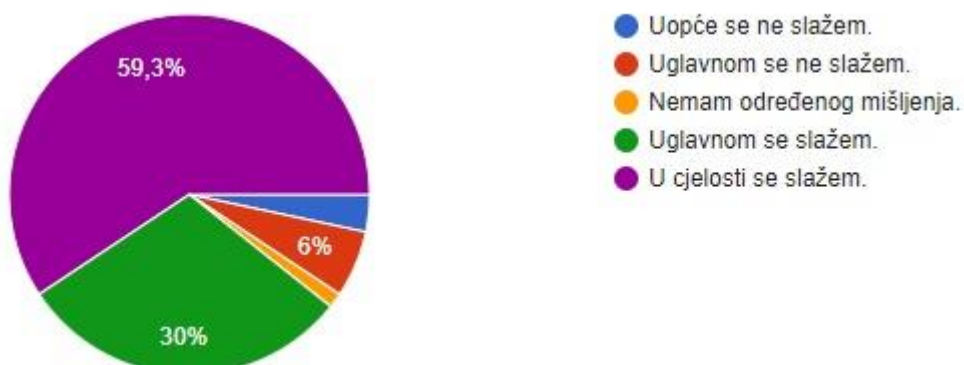
"Često u školu dolaze djeca iz vrtića koja su "učila" tiskana slova. Nema potrebe, a mnogima je time učinjena "medvjeda usluga" jer ne pišu ispravno slova ili ih pišu, ali u krivom smjeru što je kasnije teško ispraviti!" – komentar je jedne od učiteljica.

Grafikon 8. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati pisati velika tiskana slova prema mišljenju učiteljica

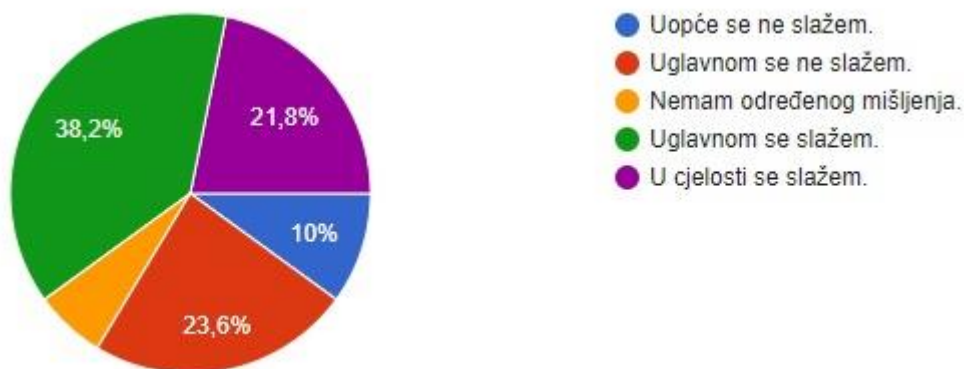
Situacija se kod tvrdnje da djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati brojati do 10 ponešto mijenja. 59,3% odgojitelja se u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom, a podupire ih još 30% koji se uglavnom slažu. Vrlo mali broj odgojitelja, od 9,3% se ne slaže i 1,3% nema određenog mišljenja.

Grafikon 9. – Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati brojati do 10 prema mišljenju odgojiteljica

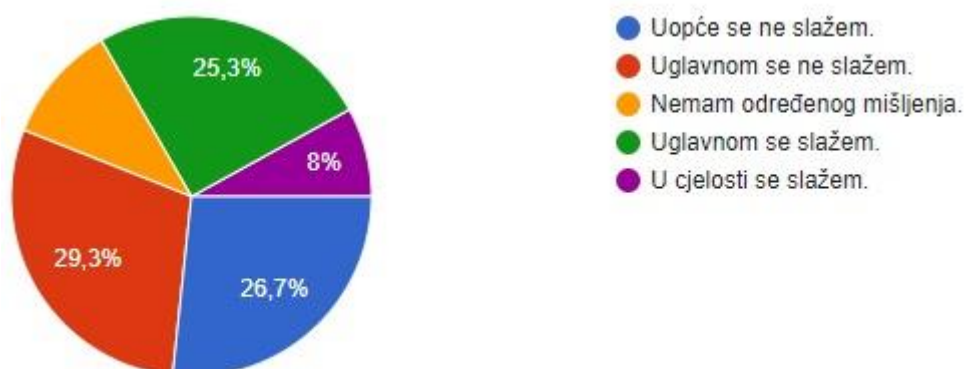
Učiteljice se s odgojiteljicama ne slažu u istim postotcima. Naime, 38,2% učiteljica se uglavnom slaže, a 21,8% se u potpunosti slaže s tvrdnjom da bi djeca prilikom upisa u prvi razred trebala znati brojati do 10. 23,6% ih se uglavnom slaže, a tomu se pridodaje i 10% učiteljica koje se uopće ne slažu s tvrdnjom da djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati brojati do 10. 6,4% nema određenog mišljenja.

Grafikon 10. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati brojati do 10 prema mišljenju učiteljica

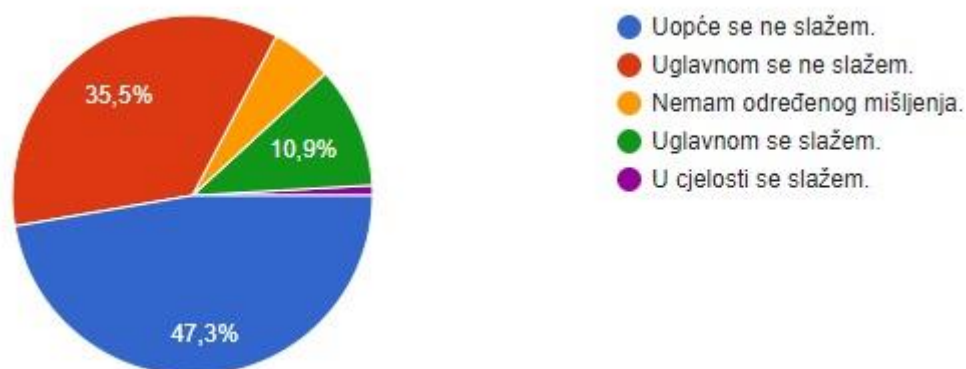
Mišljenja su pri sljedećem pitanju kod odgojiteljica podijeljena. Sveukupno 56% odgojiteljica smatra da je tvrdnja da djeca trebaju prilikom upisa u prvi razred znati zbrajati do 10 netočna. Ukupno 33,3% se slaže da bi djeca prije prvog razreda trebala znati zbrajati do 10. 10,7% odgojiteljica nema određenog mišljenja.

Grafikon 11. – Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati zbrajati do 10 prema mišljenju odgojiteljica

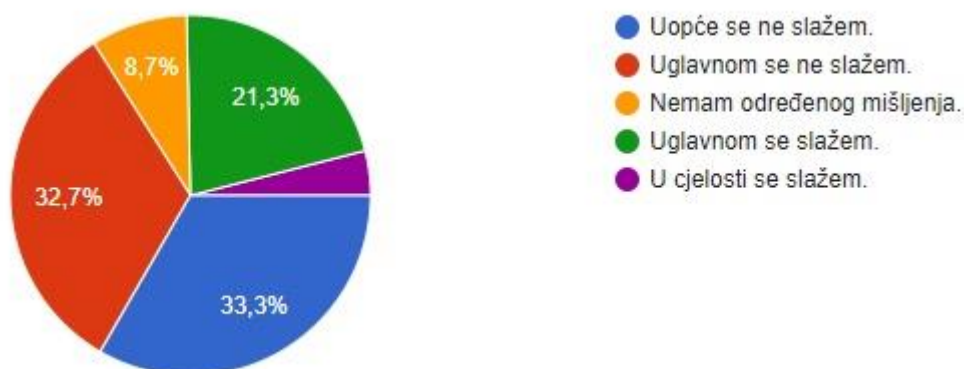
Učiteljice su sigurnije po pitanju ove tvrdnje te sveukupno 82,8% kaže da se ne slaže s time da djeca pri upisu u prvi razred trebaju znati zbrajati do 10. Tek 11,8% učiteljica smatra da djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati zbrajati do 10. 5,5% nema određenog mišljenja.

Grafikon 12. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati zbrajati do 10 prema mišljenju učiteljica

Pri pitanju "trebaju li djeca prilikom upisa u prvi razred znati oduzimati do 10", odgojiteljice su odgovorile slično kao i prethodno. Ipak, više odgojiteljica se pri ovom pitanju ne slaže s tvrdnjom, sveukupno 66%. 21,3% se uglavnom slaže, a 4% se u potpunosti slaže s tvrdnjom. 8,7% nema određenog mišljenja.

Grafikon 13. – Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati oduzimati do 10 prema mišljenju odgojiteljica

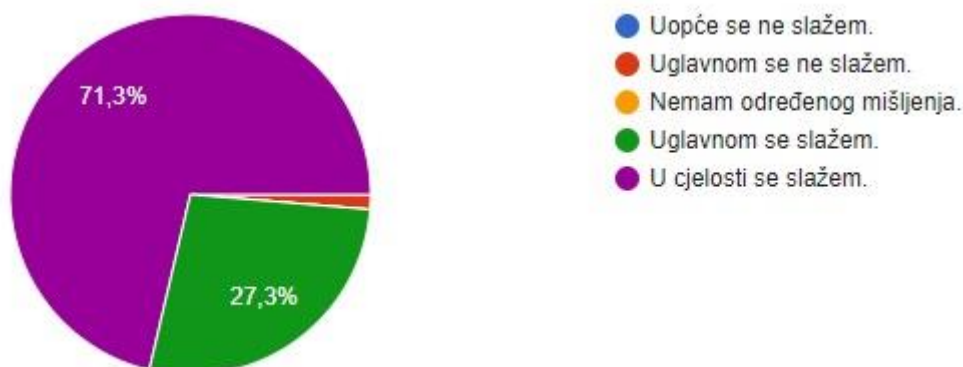
U potpunosti jednak broj učiteljica kao i u prethodnoj tvrdnji smatra da djeca prilikom upisa u prvi razred ne trebaju znati oduzimati do 10, njih 82,8%. Ukupno 8,2% smatra tvrdnju točnom, a 9,1% nema određenog mišljenja.

Grafikon 14. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati oduzimati do 10 prema mišljenju učiteljica

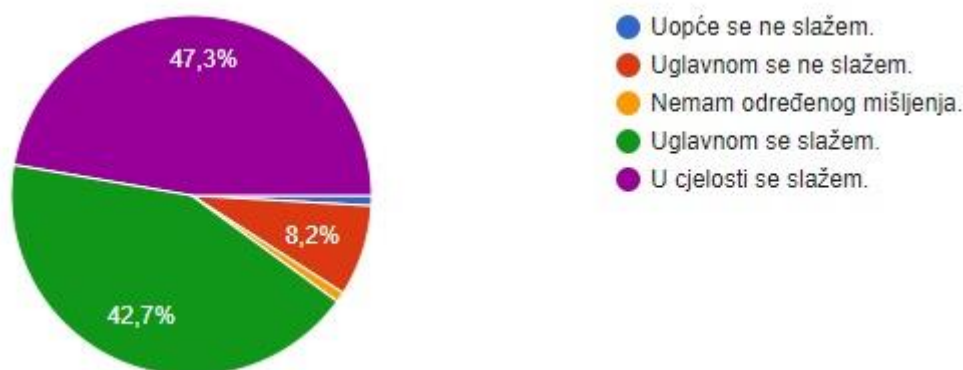
Oko tvrdnje da djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati orijentirati se u prostoru, kod odgojiteljica nema dvojbe. 27,3% se uglavnom slaže, a u tome ih podupire još 71,3% odgojiteljica koje se u potpunosti slažu da se djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati orijentirati u prostoru. S tvrdnjom se uglavnom ne slaže tek 1.3%.

Grafikon 15.- Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati orijentirati se u prostoru (ispred, iza, gore, dolje, lijevo, desno) prema mišljenju odgojiteljica

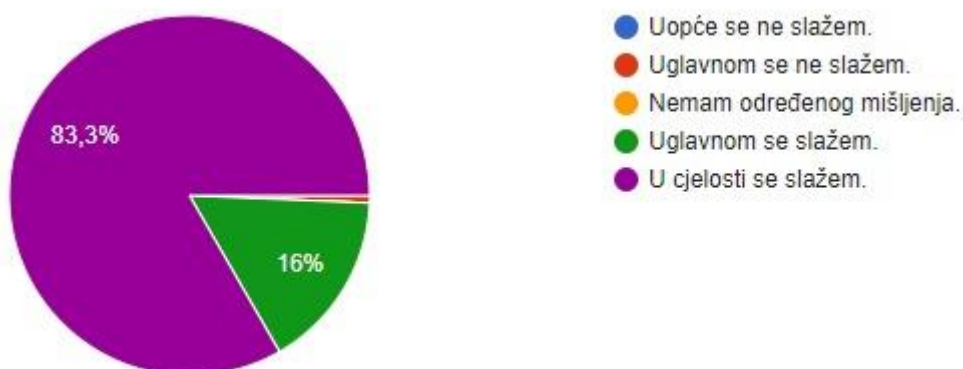
Pomalo je iznanađujuće da se kod ove tvrdnje učiteljice i odgojiteljice u nekoliko postotaka razlikuju u mišljenjima. Ipak, sveukupno 90% učiteljica smatra da se djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati orijentirati u prostoru. Čak 9,1% učiteljica s tvrdnjom se ne slaže. 0,9% nema određenog mišljenja.

Grafikon 16. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati orijentirati se u prostoru (ispred, iza, gore, dolje, lijevo, desno) prema mišljenju učiteljica

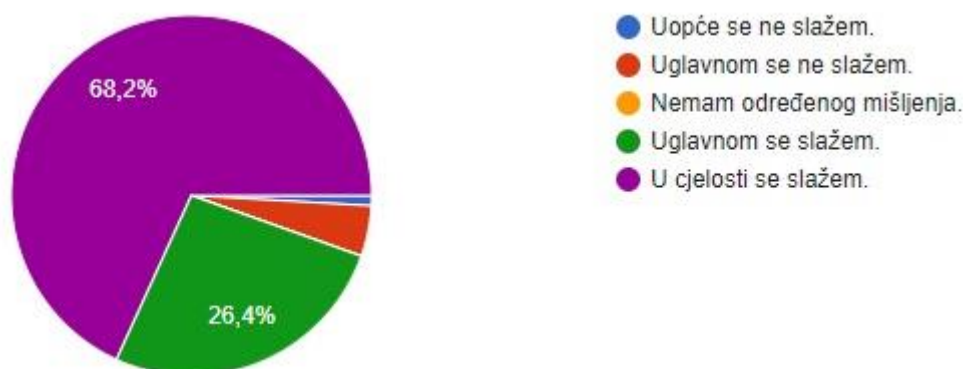

Iako se odgojiteljice u većem postotku u cjelosti slažu, tvrdnja da djeca prilikom upisa u prvi razred trebaju znati boje je tvrdnja s kojom se od svih pitanja vezanih za spremnost djeteta za 1.razred slaže najviše odgojitelja i učitelja. Tek se 0,7% odgojitelja i 4,5% učitelja s tvrdnjom se uglavnom ne slaže.

Grafikon 17. – Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati boje prema mišljenju odgojiteljica

Grafikon 18. - Djeca (ne) trebaju prilikom upisa u prvi razred znati boje prema mišljenju učiteljica

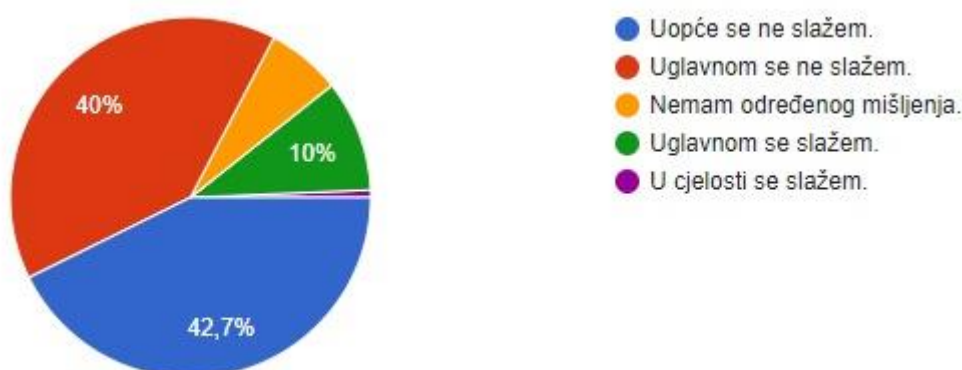
Oko tematike jesu li škola i vrtić dobro povezani, u anketi su se vodile ozbiljne rasprave. Osim realno prikazanih rezultata u postotcima gdje se sveukupno 82,7% odgojitelja i 65,5% učitelja ne slaže s ovom tvrdnjom, u prilog govore i razni komentari odgojitelja i učitelja u anketi gdje su imali mogućnost napisati i ono što misle da je još važno za temu koja se istražuje. Ovo su neki od komentara:

"Smatram da bi trebalo školu i vrtić bolje povezati, u stvari, čini mi se da trenutno vrtić i škole nisu nikako povezani. Sve ostaje na nekom papiru procjene odgojitelja, koji je različit od vrtića do vrtića, djeca u vrtićima uče kroz igru, kutiće, pokret, a zatim odlaze u škole koje su i dalje sklone frontalnom radu i ulijevanju znanja."

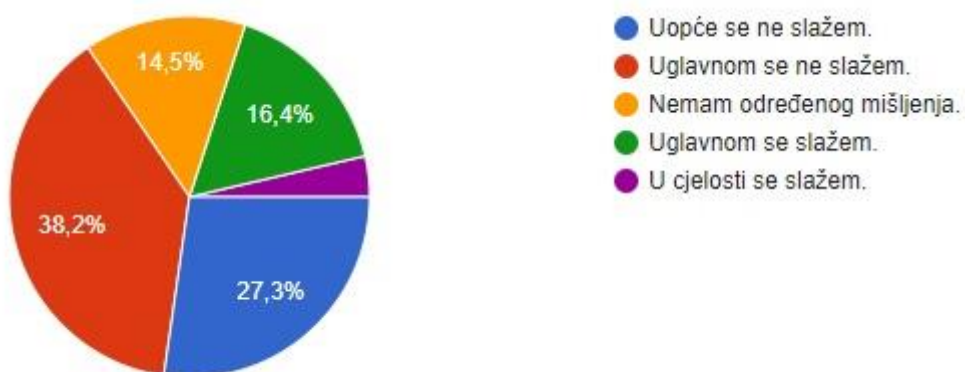
"Smatram da se predškolski sustav jako razlikuje od školskog, da učitelji ne surađuju s odgojiteljima i samim time nemaju sve potrebne informacije o svakom djetetu. Veliki je jaz između ta dva sustava. Dok se u vrtiću radi na razvijanju svih djetetovih kompetencija i zanimanja, u školi ga se 'ukalupljuje', stavlja ga se u masu i pojedinac se ne može i ne smije isticati."

"Uistinu smatram da je vrlo slaba povezanost između vrtića i škole te da bi se po tom pitanju definitivno trebalo nešto poduzeti."

Grafikon 19. – Škola i vrtić (ni)su dobro povezani prema mišljenju odgojiteljica

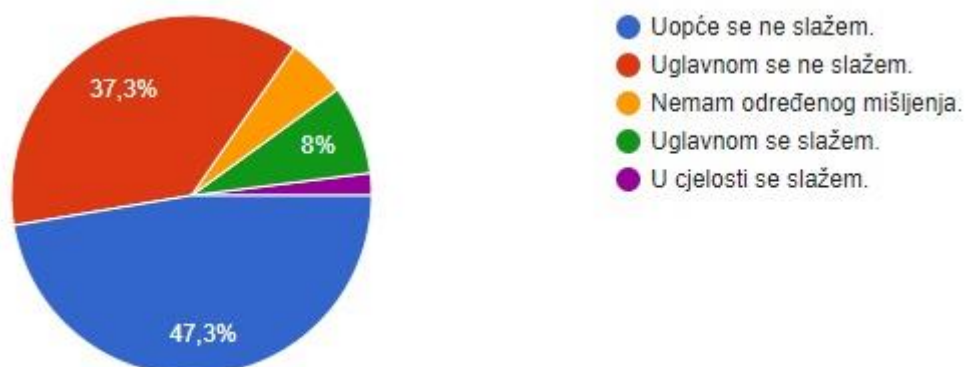
Grafikon 20. - Škola i vrtić (ni)su dobro povezani prema mišljenju učiteljica

85,6% odgojitelja ne slaže se s tvrdnjom da odgojitelji u vrtićima surađuju s učiteljima prvih razreda. Tek 10% odgojitelja se ipak slaže da odgojitelji i učitelji surađuju, a 5,3% nema određenog mišljenja. U prilog govore i sljedeći komentari odgojitelja:

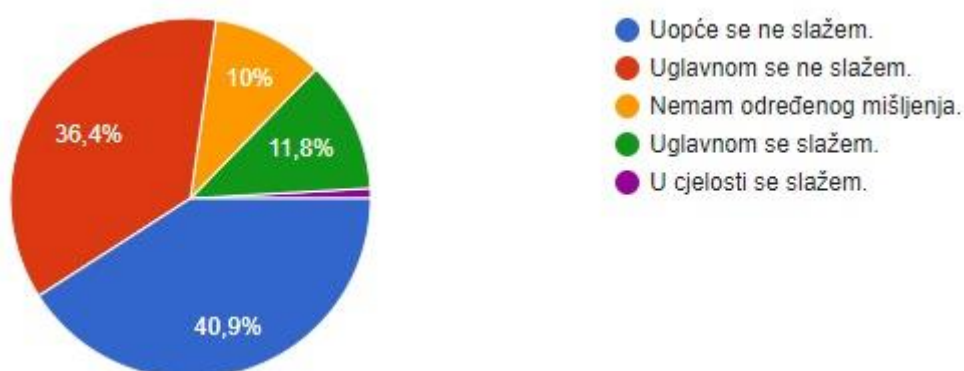
"Bilo bi poželjno da odgojitelji i učitelji više razmijenjuju informacije vezane uz dijete."
– jedan je od komentara odgojiteljica.

Grafikon 21. – Odgojitelji u vrtićima (ne)surađuju s učiteljima prvih razreda prema mišljenju odgojiteljica

Učitelji se mišljenju nalaze blizu odgojiteljima. 77,3% učitelja smatra da odgojitelji i učitelji ne surađuju. 10% nema određenog mišljenja, a 12,7% se s tvrdnjom slaže.

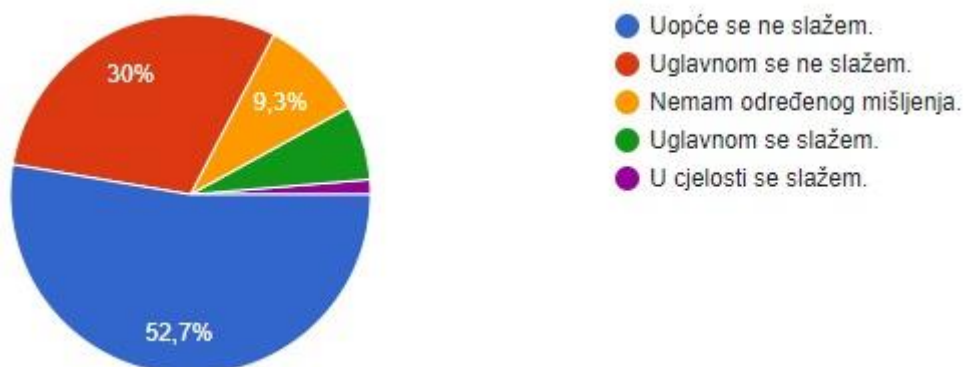
Grafikon 22. – Odgojitelji u vrtićima (ne)surađuju s učiteljima prvih razreda prema mišljenju učiteljica

82,7% odgojitelja smatra da učitelji prvih razreda nemaju potrebne informacije o svakom djetetu, dok 8% odgojitelja potvrđuje tvrdnju. 9,3% nema određenog mišljenja.

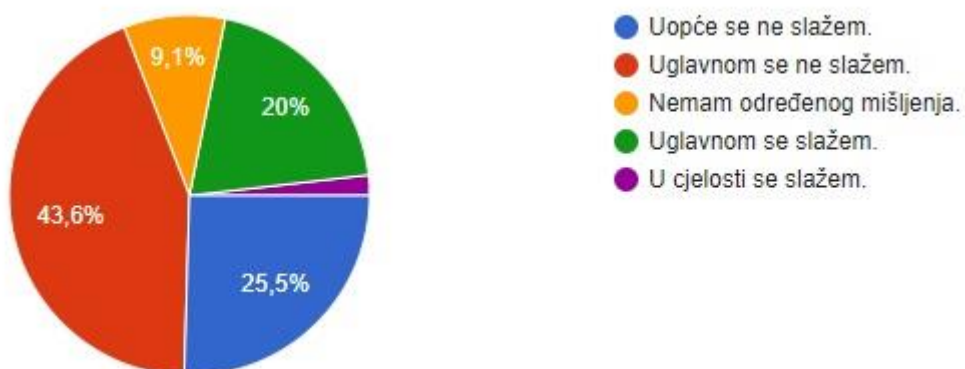
"Premalo se povezuju odgojitelji i škola. Učitelji nemaju nikakav uvid u psihofizičke osobine djeteta koje im stiže." – smatra jedna odgojiteljica.

Grafikon 23. – Učitelji prvih razreda imaju/nemaju potrebne informacije o svakom djetetu prema mišljenju odgojiteljica

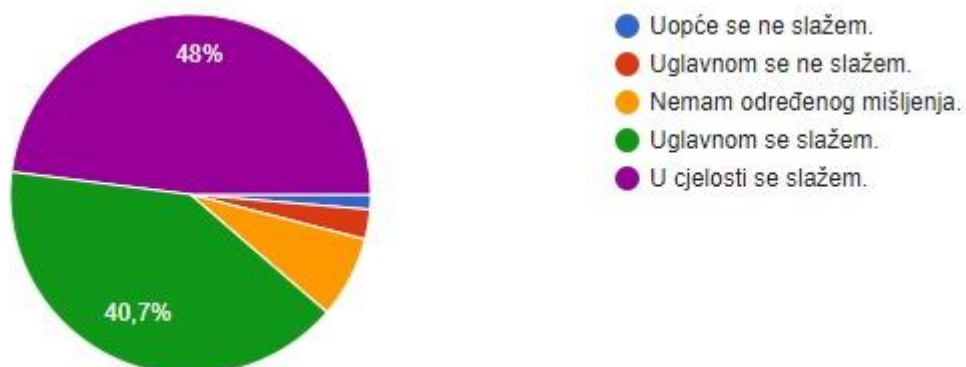
Učitelji svojim postotcima možda ipak prikazuju realniju situaciju. Dok 9,1% nema određenog mišljenja na temu, sveukupno 21,8% učitelja se s slaže da imaju potrebne informacije o svakom učeniku, što je za 13,8% više od odgojitelja. 43,6% učitelja se uglavnom ne slaže, a 25,5% se uopće ne slaže s ovom tvrdnjom.

Grafikon 24 – Učitelji prvih razreda imaju/nemaju potrebne informacije o svakom djetetu prema mišljenju učiteljica

Obzirom na mišljenje odgojitelja na povezanost škole i vrtića, tvrdnja oko koje se slaže najveći postotak odgojitelja je da bi odgojitelji u vrtićima i učitelji trebali imati zajedničke skupove. To tvrdi čak 88,7% odgojitelja. Tek 4% odgojitelja ne slaže se oko održavanje zajedničkih stručnih skupova, a 7,3% nema određenog mišljenja.

Gradikon 25. – Odgojitelji u vrtićima i učitelji (ne) bi trebali imati zajedničke skupove prema mišljenju odgojiteljica

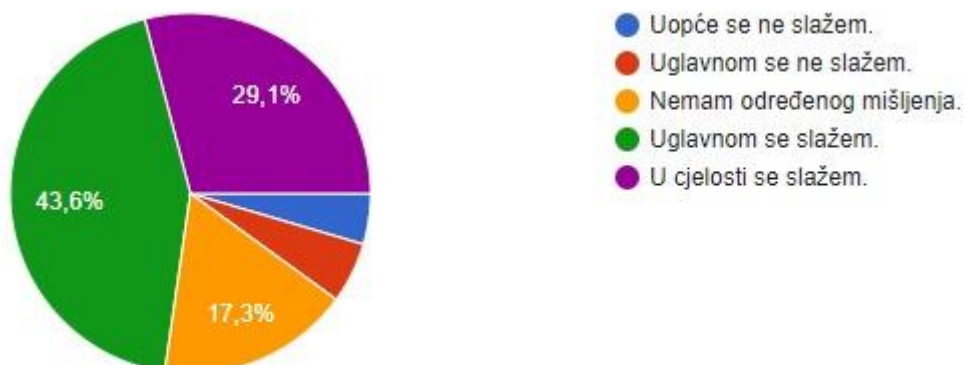
Kod učitelja je vidljiva razlika u razmišljanjima s obzirom na odgojitelje. Tek 29,1% učitelja se u cjelosti slaže s navedenom tvrdnjom, a podupire ih još 43,6% učitelja koji se uglavnom slažu. Čak 17,3% nema određenog mišljenja, a ukupno 10% učitelja se s ovom tvrdnjom ne slaže. Ipak, neki od komentara su sljedeći:

"Ne bi uopće bilo loše da odgojitelji predškolaca i budući učitelji prvih razreda imaju (na nivou lokalne sredine) zajednički sastanak, razmjenu iskustava i mišljenja, radionice..."

"Bilo bi odlično da odgojitelji i učitelji imaju zajedničke sastanke i da odgojitelji svoje mišljenje prenesu učiteljima."

"Ono što nama nedostaje je suradnja teta u vrtiću i učitelja 1. razreda – što je potrebno da djeca u vrtiću nauče kao prepriča za 1. razred."

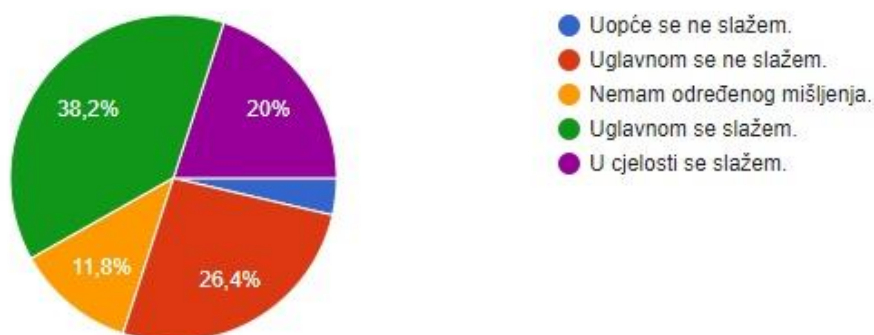
Grafikon 26. – Odgojitelji u vrtićima i učitelji (ne) bi trebali imati zajedničke skupove prema mišljenju učiteljica

Pitanje "trebaju li učitelji u prvim mjesecima 1. razreda biti u svakodnevnom kontaktu s roditeljima" postavljeno je samo učiteljima koji su glavni posrednici između roditelja i učenika. 20% učitelja se s ovom tvrdnjom u cjelosti slaže te se još 38,2 posto uglavnom slaže. 11,8% učitelja nema određenog mišljenja, a sveukupno 30% učitelja smatra kako učitelji u prvim mjesecima 1. razreda ne trebaju svakodnevno biti u kontaktu s roditeljima.

"Važna je suradnja roditelja i učitelja. Potrebno je više zajedničkih radionica i sastanaka informativnog tipa, s adekvatnim, suvremenim sadržajima." – predlaže jedna od učiteljica.

Grafikon 27. – Učitelji (ne) trebaju u prvim mjesecima 1. razreda svakodnevno biti u kontaktu s roditeljima prema mišljanju učitelja

9.4. INTERVJU S PRVAŠIĆIMA

Intervju s prvašićima proveden je krajem prvog razreda osnovne škole, u lipnju 2018. godine. Djeca su do tada već naučila pisati velika i mala tiskana slova te velika i mala pisana slova, a neki su ovladali i tehnikom čitanja. Intervju je proveden individualno sa svakim učenikom, odgovarali su na 5 pitanja, a sudjelovalo ih je sveukupno 19, od koji 9 djevojčica i 10 dječaka.

Na pitanje **"Kako ti je bilo prvi dan u školi?"**, većina učenika odgovorila je da im je bilo *lijepo, dobro i super*, a od njih 19, 5-ero kaže da se malo bojalo.

Na pitanje **"Što te u školi najviše veseli?"** djeca odgovaraju: *čitanje, pisanje, igranje, učenje, prijatelji i tjelesni*.

Na pitanje **"Koji ti je najdraži predmet u školi?"** jedan od prvašića postavlja protupitanje: "Što je to predmet?" Njih petero navodi hrvatski kao najdraži predmet, sedmero matematiku, dvoje voli tjelesni, jedan prirodu, jedan vjeronauk, jedan engleski, a dvoje navodi kako vole sve predmete.

Jedno od pitanja koje je učenike navelo na više razmišljanja, bilo je: **"Što biste savjetovali novim prvašićima?"** Najčešći odgovor učenika je bio: "Nemojte se bojati." Neki od konkretnijih odgovora su sljedeći:

"Nemojte se bojati jer u prvom polugodištu nema ocjena i dođite pred učiteljicu bez straha."

"Ne bojte se škole, budite sretni što idete u školu jer možete puno naučiti."

"Nema veze jeste li dobri ili niste, svejedno, nemojte se bojati škole."

"Ponašajte se lijepo i slušajte učiteljicu."

"Uživajte u školi i puno učite."

"Nek vam bude lijepo u školi kao i nama."

Pitanje **"Što biste savjetovali roditeljima prvašića?"** kod učenika je izazvalo osjećaj sramežljivosti te su većinom htjeli izbjeći odgovor. Nekoliko konkretnih odgovora ponudilo je devetero učenika, a ovo su neki od njih:

"Kažite djeci da budu poslušni i da se ne glupiraju te da budu poslušni učiteljici."

"Kažite djeci da više uče i redovito pišu zadaću."

"Pomozite djeci oko škole."

"Naučite djecu kako se ponašati u školi."

"Nemojte da vaše dijete kasni u školu."

10. ZAKLJUČAK

U šestoj godini završava preozbrazba iz djeteta u malog dječaka ili djevojčicu. Djeca u toj dobi sposobna su ovladati svojim fiziološkim potrebama, govorno se izražavati i vješto se kretati u prostoru. Skori polazak u školi velika je prekretnica u njihovom životu te taj period dovodi u pitanje njihovu emocionalnu, socijalnu i fizičku spremnost za školu.

S obzirom na to da je učestalo mišljenje kako djeca trebaju učiti i prije škole, naglasak treba staviti na učenje kroz igru. Djeca prije svega trebaju naučiti kako se brinuti o sebi, održavati higijenske navike, sklapati prijateljstva i ponašati se u skladu s društvenim standardima.

Zahtjevi koji se postavljaju pred malog učenika u prvim tjednima pohađanja škole, nisu mali. Za njega predstavljaju potpuno novi stil postupaka i mišljenja. Dijete, pod vodstvom učitelja mora se koncentrirati i biti pažljivo na nastavi, mora zapamtiti i one stvari koje ga ne interesiraju. Šestogodišnje dijete je još nestalno, puno suprotnih želja i sklono emotivnim uzbuđenjima. Treba mu pomoći da postigne ravnotežu u svojim novim životnim iskustvima. Između zahtjeva i školskih dužnosti, važno je sačuvati za dijete radosno i sretno djetinjstvo na koje ima pravo. Konačno, treba njegovati pravilne odnose djeteta prema odraslim osobama, drugoj djeci – vršnjacima, učiteljima i prema vlastitoj obitelji. U školskom životu djeteta, sigurno će se javiti neke nezgode, svađe, neslaganja u kojima dijete treba znati biti iskreno. S njime treba svakodnevno razgovarati i naučiti ga da nekome povjeri i ono što nije ugodno. Mirno i smireno vođenje djeteta kroz pripremu za školu vratit će na pozitivan i ugodan način, djetetovim lijepim ponašanjem i shvaćanjem obaveza za koje je samo ono odgovorno (Belinova, Jirova, 1981).

Nakon svega, potrebno je zapitati se što bi se sve moglo promijeniti za dobrobit djeteta i u vrtiću i u školi. Prema odgovoru jedne odgojiteljice na pitanje kada je dijete spremno za školu, gdje ona kaže: "A da se škola pripremi za dijete?" , treba se zamisliti i promisliti o cijelom odgojno – obrazovnom sustavu i mjestima za poboljšanje, jer iako postaju učenici, djeca na kraju ipak ostaju djeca.

11. SAŽETAK

Prijelaz iz vrtića u prvi razred osnovne škole jedan je od najbitnijih događaja u životu djeteta. Najvažniju ulogu u životu predškolarca ima obitelj, odgojitelj, a zatim učitelj. Obitelj je temelj za stvaranje uspješnog školarca, za prenošenje ljubavi prema školi i stvaranju pozitivnih misli o onome što djecu očekuje. Odgojitelji djeci pomažu da otkriju svijet oko sebe, dok je uloga učitelja prenošenje znanja.

Cilj istraživanja u ovom radu bio je utvrditi razlike ili sličnosti u mišljenjima i iskustvima učitelja i odgajatelja na području Republike Hrvatske vezana uz spremnost djece vrtićke dobi za prelazak u prvi razred osnovne škole te utvrditi razlike u samom odgojno – obrazovnom sustavu između dječjih vrtića i osnovnih škola. Bitnim se smatraju i mišljenja djece koja su najvažniji sudionici odgojno – obrazovnog sustava.

Potaknuti mišljenjima učitelja i odgojitelja, valja se zapitati koliko je sustav između vrtića i škola povezan, zapravo, što bi trebalo učiniti da djetetov prelazak iz vrtića u školu protekne bez većih posljedica za dijete.

Ključne riječi: spremnost za školu, obitelj, učitelj, odgojitelj, dijete, učenik, istraživanje, povezanost vrtića i škola

12. SUMMARY

Crossing from kindergarten to the first grade of elementary school is one of the most important events in a child's life. The most important role in pre-school life is a family, an educator, and then a teacher. The family is the foundation for creating a successful student, for transferring love for school, and creating positive thoughts about their future expectations. Educators help children to discover the world around them, while the role of teachers is transferring knowledge.

The aim of the research in this paper was to identify differences or similarities in the opinions and experiences of teachers and educators in the Republic of Croatia regarding the readiness of kindergarten children to move to the first grade of elementary school and to identify differences in the educational system between kindergartens and elementary schools. It is also important to consider the children's opinions, because they are the most important participants in the educational system.

Encouraged by the opinions of teachers and educators, we should ask ourselves how much the system between kindergartens and schools is connected, in fact, what should be done for the child's transition from kindergarten to school, to avoid major consequences for the child.

Key words: readiness for school, family, teacher, educator, child, student, research, association of kindergartens and schools

13. LITERATURA

1. Belinova, L., Jirova, M. (1981). Kako pripremiti dijete za školu. Svjetlost, OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Sarajevo
2. Čudina – Obradović, M. (2008). Spremnost za školu: Višestrukost značenja pojma i njegova suvremena uporaba. (Odgojne znanosti. Vol. 10, br. 2, str. 285-300) Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu
3. Ćosić Pregrad, I. (2008). Oproštaj s vrtićem i priprema za školu. Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba (Online) <https://www.poliklinika-djeca.hr/za-roditelje/skola/oprostaj-s-vrticem-i-priprema-za-skolu/> (11.02.2019.)
4. Došen-Dobud, A. (2001). Predškola. Vodič za voditelje i roditelje. Alinea. Zagreb
5. Hrvatski sabor. (2003). Obiteljski zakon. Narodne novine. Zagreb (Online) <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon> (11.02.2019.)
6. Likierman, H., Muter, V. (2007). Pripremite dijete za školu. Kako osigurati da dijete uspješno započne školovanje. Ostvarenje d.o.o. Buševac
7. Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta. (2014). Pravilnik o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sustavu stručnih povjerenstava. Narodne novine. Zagreb (Online) <http://www.propisi.hr/print.php?id=7236> (15.5.2018.)
8. Sindik, J. (2009). Procjena spremnosti za školu i red rođenja. Dječji vrtić "Trnoružica". Zagreb
9. Središnji državni portal. (2018.) Upis u prvi razred. (Online) <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/osnovno-obrazovanje/upis-u-prvi-razred/219> (15.5.2018.)
10. Žena.hr (2017). Kako se za školu uči već u vrtiću. (Online) <https://zena.rtl.hr/clanak/predskolski-uzrast/kako-se-za-skolu-uci-vec-u-vrticu/21551> (11.02.2019.)